

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYI VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI

"TASDIQLAYMAN"

(OIM direktori)

"KELISHILDI"

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi

Ro'yxatga olindi: № BD-5150600-3.01

2022 yil "14" 08

MAQOM YAKKA XONANDALIGI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100000	– Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	150 000	– San'at
Ta'lim yo'nalishi:	5150600	– Vokal san'ati: (an'anaviy xonandalik)

Fan/modul kodi MMX100319		O'quv yili 2020-2021	Semestr 1-8	ECTS-Kreditlar 19
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 2
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	An'anaviy yakka xonandalik	240	330	570
2.	I. O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni. O'zbekiston Respublikasi 2017 – 2018 yillarda yanada rivojlantirish Harakatlar strategiyasida barcha sohalar qatorida “musiqa san’atini yanada rivojlantirish va yutuqlarni targ’ibot qilish” belgilangan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 8 avgustdagi “O'zbekiston davlat konservatoriyasi faoliyatini yanada rivojlantirish va takomillashtirish chora – tadbirlari to'g'risida” gi Qarorida “Yangi avlod o'quv dasturlari va adabiyotlarini izchil yaratib borish” vazifasi qo'yilgan. Ushbu “Maqom yakka xonandaligi” fanining o'quv dasturi ana shu vazifalar ijrosi doirasida tuzildi. O'quv dasturini tuzishda oliy ta'lim Davlat ta'lim standartlari hamda O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan tasdiqlangan bo'lib, an'anaviy xonandalik ta'lim yo'nalishi fanlari uchun Namunaviy dastur hisoblanadi. II. O'quv fanining maqsad va vazifasi. “Maqom yakka xonandaligi” fanining asosiy maqsadi an'anaviy xonandalik ta'lim yo'nalishi talabalariga ashulalar tahlili bo'yicha nazariy – uslubiy bilim hamda ko'nikma berishdan iborat. Uning asosiy vazifalarini quyidagilar tashkil qiladi: - maqom yakka xonandaligi asoslari, nazariyasi va metodikasi bo'yicha bilim berish; - maqom yakka xonandaligi yo'nalishi fanlarining bosh mavzularini belgilash; - maqom yakka xonandaligi ko'nikmasi, malakasi va mahorati bilan qurollantirish; - ijodiy layoqatni o'stirish; - ilmiy – tadqiqod ishlariga yo'naltirish; - maqom asoslari bilan qurollantirish; - an'anaviy ijrochilik usullari va uslublari bilan tanishtirish;			

- Shashmaqom ashulalarining janrlari bo'yicha bilim berish;
- Shashmaqom ashulalarini ijtimoiy – falsafiy va badiiy – estetik jihatdan tahlil qilish bo'yicha nazariy qurollantirish;
- Shashmaqom ashulalarini tahlil qilish vositasida o'zlashtirish uslublari bilan qurollantirish;
- Shashmaqom ashulalaritahlili natijalari asosida ijro mahoratini oshirish yo'llarini o'rgatish.

III. O'quv fani bo'yicha qo'yiladigan talablar.

“Maqom yakka xonandaligi” fani bo'yicha talabalarga quyidagi talablar qo'yiladi:

- maqom yakka xonandaligi asoslari, nazariyasi va metodikasi bo'yicha bilim olish;
- maqom yakka xonandaligi yo'nalishi fanlarini chuqur o'zlashtirish;
- maqom yakka xonandaligi ko'nikmasi, malakasi va mahoratini egallash;
- ijodiy layoqatini o'stirish;
- ilmiy – tadqiqod ishlari asoslari bilan tanishish;
- maqom asoslarini o'zlashtirish;
- an'anaviy ijrochilik usullari va uslublari egallash;
- Shashmaqom ashulalari janrlari bo'yicha bilimga ega bo'lish;
- Shashmaqom ashulalari tahliliga doir nazariy qarashga ega bo'lish;
- Shashmaqom ashulalarini tahlil vositasida o'zlashtirish ko'nikmasini egallash;
- tahlillar natijasi asosida ijro mahoratini oshirib borish malakasini egallash.

IV. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1 – mavzu: An'anaviy YAKKA XONANDALIGIning nazariy – metodik asoslari

“Maqom yakka xonandaligi” tushunchasi. An'anaviy xonandalikni o'qitishga doir me'yoriy hujjatlar. An'anaviy xonandalik nazariyasi va metodikasi.

2 – mavzu: An'anaviy yakka xonandalik manbalari

Maqom yakka xonandaligi manbalari: musiqiy risolalar, ilmiy tadqiqotlar, ashulalar, qo'shiqlar, kuylar.

An'anaviy xonandalik ashulalari janrlari va badiiy – estetik xususiyatlari.

3 - mavzu: An'anaviy yakka ijrochilik tarixi

An'anaviy yakka ijrochilik xususiyatlari va uning an'anaviy xonandalik yo'nalishi.

Maqom yakka xonandaligi ijrochiligining qadimgi, o'rta asrlar va hozirgi

	zamon tarixiy bosqichlari. 4 – mavzu: An'anaviy yakka xonandalikning o'ziga xos xususiyatlari Maqom yakka xonandaligi ning xususiyatlari. Yakka xonandalik ijro uslublari. Yakka xonandalikda ko'nikma, malaka va mahorat. Mashhur yakkaxon hofizlarning faoliyati va ijro uslublari. 5 – mavzu: An'anaviy yakka xonandalik mahorati Maqom yakka xonandaligi da mahorati: ko'nikma, malaka va tajriba. Xonanda mahorati va individual ijro uslubi. III. O'quv fani bo'yicha qo'yiladigan talablar. “Maqom yakka xonandaligi” fani bo'yicha talabalarga quyidagi talablar qo'yiladi: - maqom yakka xonandaligi asoslari, nazariyasi va metodikasi bo'yicha bilim olish; - maqom yakka xonandaligi yo'nalishi fanlarini chuqur o'zlashtirish; - maqom yakka xonandaligi ko'nikmasi, malakasi va mahoratini egallash; - ijodiy layoqatini o'stirish; - ilmiy – tadqiqod ishlari asoslari bilan tanishish; - maqom asoslarini o'zlashtirish; - an'anaviy ijrochilik usullari va uslublari egallash; - Shashmaqom an'anaviy yakka xonandalik ashulalari janrlari bo'yicha bilimga ega bo'lish; - Shashmaqom an'anaviy yakka xonandalik ashulalari tahliliga doir nazariy qarashga ega bo'lish; - Shashmaqom an'anaviy yakka xonandalik ashularini tahlil vositasida o'zlashtirish ko'nikmasini egallash; - tahlillar natijasi asosida ijro mahoratini oshirib borish malakasini egallash. IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1. Maqom an'anaviy yakka xonandaliklari haqida ma'lumot yig'ish. 2. Xonandalar maqom yakka xonandaligi bilan ishlash qonun qoidalarini takomillashtirish. 3. Xonandalar maqom yakka xonandaligi mos asarlarga misollar. 4. Ayol va erkak ovozlarning joylashuvi. 5. G'azallarni tahlil qilish orqali jamoani asarga nisbatan mehrini oshirish. 6. Maqom sho'bxalarini xonandalar maqom yakka xonandaligi moslashtirish yo'llari.
--	---

	Xonandalarning sozandalar an'anaviy yakka xonandaliki bilan muloqot natijalari. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan maqom an'anaviy yakka xonandaliklarida eshitib, o'rganish qilish tavsiya etiladi.
3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - An'anaviy yakka xonandaliklar haqida ma'lumot va ularning tasnifi; - Jo'rovozlilik va hamnafaslik; - Xonandalar an'anaviy yakka xonandaliki va ularning joylashish qoidalar; - Ovozlarini turlarga ajratish va ular bilan ishlash qoidalar; - An'anaviy yakka xonandalikda erkak ovozlarning o'rni; - An'anaviy yakka xonandalikda ayol ovozlarning o'rni hamda erkak ovozlari bilan munosabati; - Xonandalik an'anaviy yakka xonandaliki haqida tasavvurga ega bo'lishi; - Hozirgi zamon maqom an'anaviy yakka xonandaliklarini; - Ijro dasturini; - Ovozlarini mazmunli ishlatishni; - Xonandalarni bir hil nafas olishni ta'minlashni; - Umumiy ovozlari ko'lamini aniqlashni; - Asarlarni xonandalar an'anaviy yakka xonandalikiga moslashni; - Xonandalar sahnada qay tarzda turishi, akademik ijroni bilishi va ulardan foydalana olishi; - Xonandalar nafaqat so'zlar orqali kuylahni balki nota orqali ashulalarni ijro etish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • i-nterfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.

6.

VIII. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlari hamda axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar

1. Yo'lchiyeva M. An'anaviy yakka xonandalik – T., 2018
1. Bo'riyeva K. An'anaviy yakka xonandalik sinfi – T., 2018
2. Karimova M. An'anaviy yakka xonandalik – T., 2018

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi 2017 -2021 yillarda rivojlantirishning beshta yo'nalish bo'yicha Harakatlar strategiyasi. // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. 2017 yil 6 (766) – son, 25 – 50 – betlar.
2. Mirziyoev Sh.M. Adabiyot va san'at, madaniyatni rivojlantirish – xalqimiz ma'naviy olamini yuksaltirishning mustahkam poydevoridir. // “Xalq so'zi” gazetasi 2017 yil 4 avgust soni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 17 noyabrdagi “O'zbek milliy maqom san'atini yanada rivojlantirish chora – tadbirlari to'g'risida” gi Qarori.// “Xalq so'zi” gazetasi 2017 yil 18 noyabr soni
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojatnomasi. // “Xalq so'zi” gazetasi 2017 yil 23 dekabr soni.
5. Ibrohimov O. Farg'ona – Toshkent maqomi. – T., 2006
6. Rajabiy Yu. Musiqa merosimizga bir nazar. – T., 1978
7. Rajabov I. Maqomlar. – T., 2004
8. Matyakubov O. Maqomot. – T.: “Kamalak”. 2004
9. Rajabov I. Maqomlar masalasiga doir. – T.: “O'zadabiynashr”. 1963
9. SHashmaqom (Buxoro maqomlari). // O'zbek xalq muzikasi. V tom. – T.: O'zadabiynashr. 1959
10. Xorazm maqomlari. // O'zbek xalq muzikasi. VI tom. – T.: O'zadabiynashr. 1959
11. Matyakubov Sh. An'anaviy xonandalikda o'qitish uslubi. – T., 2015
12. Matyakubov Sh. An'anaviy ijrochilik tarixi – T., 2015
13. Matyakubov Sh. An'anaviy ijrochilik san'ati tarixi – T., 2019

Internet saytlari

1. WWW. gov. uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portal.
2. WWW. lex. uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. www.maqom.uz

4. www.artist.uz5. www.ziynet.uz6. www.edu.uz7. www.muzik.uz8. www.classicmuzik.uz9. www.artmuzik.ru

7. Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-xunar ta'limi yo'nalishlari buyicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2020 yil “14” 08 dagi 3 sonli bayonnomasi bilan ma'qulangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil “14” 08 dagi 418 - sonli buyrug'i bilan ma'qulangan fan dasturlarini tayanch oliy ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.

8. Fan/modul uchun mas'ul:

Sh.Matyakubov – O'zDK “An'anaviy xonandalik” dotsent

9. Taqrizchilar:

M. Yo'lchieva – O'zDK “An'anaviy xonandalik” kafedrasini mudiri, O'zbekiston xalq artisti, faxriy professor

A.Jalilov – Toshkent madaniyat kolleji “An'anaviy ijrochilik” kafedrasini mudiri, katta o'qituvchi